

Робоча програма навчальної дисципліни «Хорове диригування» для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво», спеціальності 7.02020401 «Музичне мистецтво».

Розробники: Макарова Тетяна Олексіївна, старший викладач

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв

Протокол від «___» _____ 2015 року № _____

Завідувач кафедри _____ Садовенко С.М.

ЗМІСТ:

	сторінка
Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	7
I. Опис предмета навчальної дисципліни	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни	8
III. Програма	11
<i>Змістовий модуль I.</i>	11
<i>Змістовий модуль II.</i>	12
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Хорове диригування»	13
V. Завдання для самостійної роботи	14
VI. Система поточного та підсумкового контролю	16
VII. Методи навчання	20
VIII. Методичне забезпечення курсу	20
IX. Рекомендована література	21
<i>Основна</i>	21
<i>Додаткова</i>	22

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Хорове диригування» є нормативним документом Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою академічного та естрадного вокалу на основі освітньо-професійної програми підготовки спеціалістів відповідно до навчального плану для денної форми навчання спеціальності 7.02020401 галузі знань «Музичне мистецтво», напряму підготовки 0202 «Мистецтво».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати спеціаліст відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Хорове диригування», необхідне методичне забезпечення, складові та систему оцінювання навчальних досягнень студентів.

Серед багатьох напрямів національної музичної культури хоровий спів є найбільш вагомою формою масової музичної освіти і музично-естетичного виховання молоді, важливим засобом формування її загальної культури та духовності. Тому в системі музично-педагогічної підготовки фахівців – вчителів музичного мистецтва «Хорове диригування» займає одне з важливих і провідних місць.

Метою курсу є підготовка студентів до самостійної роботи, розвиток у них виконавської майстерності та формування основних знань, умінь та навичок управління хоровим співом в умовах індивідуальних занять.

Курс хорового диригування охоплює широке коло видів діяльності в сфері хорового виконавства: засвоєння та гра хорової партитури, спів хорових партій, аналітичний розбір твору, диригування, створення виконавської концепції, моделювання хорового звучання, методи управління хоровим колективом, комунікативне спілкування.

Визначальним аспектом «Хорового диригування» є формування виразної мімічно-мануальної техніки, як найважливішого засобу спілкування з хоровим колективом у творчому процесі вивчення і виконання хорових творів.

Важливим елементом підготовки студентів з фаху диригування є написання анотації до хорового твору. Анотація виконується студентом самостійно і набуває завершеного і самостійного науково-дослідницького характеру. Її центральним розділом є вокально-хоровий аналіз, який підтверджує якість підготовки майбутнього спеціаліста.

Програмний репертуар складається з хорових творів різних епох, стилів, жанрів, зумовлених високою художньою якістю і відповідністю нормативним вимогам до підготовки спеціалістів. Обов'язковим є вивчення творів всесвітньо-класичної спадщини та творів, написаних сучасною музичною мовою. Одним з найважливіших аспектів репертуарної політики, який передбачає становлення особистості майбутнього фахівця, є формування інтересу до народної музичної творчості і її національних джерел. Тому значне місце в навчальній програмі відводиться вивченню хорових творів українських

сучасних композиторів, обробок українських народних пісень. Значне місце у програмному репертуарі повинні складати твори без супроводу.

Важливим фактором диригентської підготовки є вивчення шкільного пісенного репертуару та репертуару практики роботи з хором, а також удосконалення практичних навичок і прийомів роботи над піснею, володіння методикою розучування пісенно-хорового репертуару.

Рубіжним і важливим етапом навчання диригування є практикум роботи з хором, на якому саме в роботі з хоровим колективом перевіряється досконалість диригентської і хорознавчої підготовки студента, його уміння спілкуватись та управляти хоровим колективом.

Якість диригентської підготовки багато в чому залежить від здатності студента до самостійної роботи, його спроможності контролювати диригентські дії і відповідно їх вдосконалювати. Тому в умовах запланованої кількості годин, відведених на предмет диригування, такі методи освоєння твору як гра хорової партитури, її аналітичний розбір, спів хорових партій, самостійне вивчення творів шкільної практики та практики роботи з хором створюють передумови для подальшого удосконалення мануальної техніки, сприяють розвитку музичних здібностей студента та впливають на формування особистості майбутнього вчителя, його всебічний розвиток.

Завдання курсу:

- Розвиток загальної музичної культури студентів, їх творчих здібностей, виховання інтересу до диригентської діяльності.
- Формування майбутнього фахівця як особистості, розвиток музично-аналітичного мислення, навичок самостійної роботи.
- Засвоєння студентами необхідних методичних прийомів вивчення та засвоєння хорового твору, формування уміння використовувати навички виконавської інтерпретації адекватності диригентського жесту у досягненні художньої виразності при виконанні твору.
- Удосконалення різних видів діяльності диригента, в якій значне місце відводиться практичній роботі з хоровим колективом.
- Підготовка студентів до роботи з дитячим хором, подальше удосконалення практичних навичок і прийомів репетиційної роботи над шкільною піснею та хоровим твором.

Виконання завдань курсу можливе лише з опорою на такі навчальні дисципліни як хоровий клас та практикум роботи з хором, хорознавство та хорове аранжування, методика музичного виховання та інші навчальні дисципліни музично-теоретичного циклу.

Структура курсу передбачає: роботу з навчальним репертуаром, удосконалення мимічно-мануальної техніки диригування, роботу з хоровими партіями, підготовку до хорового практикуму, самостійну роботу студента.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 144 год., із них 56 год. – практичних, 88 год. – самостійна робота,

Вивчення спеціалістами навчальної дисципліни «Хорове диригування» завершується складанням заліку (ПМК).

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс:	Напря́м, спе́ціальність, осві́тньо-квалі́фікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>4 кредити</i></p> <p>Змістові модулі: <i>2 модулі</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): 144 <i>години</i></p> <p>Тижневих годин: 1 <i>година</i></p>	<p>Шифр та назва галузі знань <i>0202 «Мистецтво»</i></p> <p>Шифр та назва спеціальності: 7.02020401 <i>«Музичне мистецтво»</i></p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень <i>"спеціаліст"</i></p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 1.</p> <p>Семестр: 1,2.</p> <p>Аудиторні заняття: 56 <i>години, з них:</i> Практичні заняття: <i>56 години</i></p> <p>Самостійна робота: 882 <i>одини</i></p> <p>Вид контролю: ПМК</p>

Тематичний план навчальної дисципліни

Змістовий модуль I семестр

Удосконалення техніки диригування, формування майбутнього фахівця

№	Назва теми. Модуль	Всього по курсу	Всього аудиторних	Практичних занять	Самостійна робота
1.	Твори крупної форми, твори зі складними розмірами (контати, месси, твори оперної сцени) Твори хорової практики (підготовка до практичної діяльності з хором)	36	14	14	22
2.	Твори з несиметричними розмірами (7/8, 5/8) Музично-теоретичний аналіз: засоби музичної виразності, характер, драматургія твору, виконавська інтерпретація.	36	14	14	22
	Разом	72	28	28	44

Змістовий модуль II семестр

Удосконалення комплексу знань, умінь, навичок для практичної роботи з хором, твори державної програми

№	Назва теми. Модуль	Всього по курсу	Всього аудиторних	Практичних занять	Самостійна робота
1.	1.Художнє виконання поліфонічних хорових творів:з супроводом 2. a capella Удосконалення навичок практично роботи з хором, робота над репетиційним жестом	36	14	14	22
2.	Вокально-хоровий аналіз програмних творів. Удосконалення диригентських методів та прийомів над технічними труднощами.	36	14	14	22
	Разом	72	28	28	44

Розподіл навчального часу за розділами та видами занять

№	Назва теми. Модуль	Всього по курсу	Всього аудиторних	Практичних занять	Самостійна робота
1.	Твори крупної форми, твори зі складними розмірами (контати, месси, твори оперної сцени) Твори хорової практики (підготовка до практичної діяльності з хором)	36	14	14	22
2.	Твори з несиметричними розмірами (7/8, 5/8) Музично-теоретичний аналіз: засоби музичної виразності, характер, драматургія твору, виконавська інтерпретація.	36	14	14	22
	Разом	72	28	28	44
3.	Художнє виконання поліфонічних хорових творів: 1. З супроводом 2. Акапела Удосконалення навичок практичної роботи з хором, робота над репетиційним жестом	36	14	14	22
4.	Вокально-хоровий аналіз програмних творів. Удосконалення диригентських методів та прийомів над технічними труднощами.	36	14	14	22
	Разом	72	28	28	44
	Загалом	144	56	56	88

III. Програма

Змістовний модуль I (9 семестр)

Удосконалення техніки диригування, формування майбутнього фахівця

Тема 1.

Твори крупної форми, твори зі складними розмірами, поліфонія

Ознайомлення з музичним твором (по плану). Формування уявлень структури будови творів крупної форми (меса, кантата, ораторія, fuga тощо), поліфонічних творів.

Розкриття художньо-образного змісту, використання власного теоретичного та практичного досвіду.

Уміння використовувати знання диригентської техніки для відбору диригентських прийомів виконання твору.

Формування органного способу виконання хорової партитури поліфонічного складу, творів зі складними розмірами у чотирирядковому, п'ятирядковому запису, прогнозування хорового звучання.

Удосконалення вокально-хорового гармонічного слуху (спів акордів по вертикалі), слухова уява гармонічної мови твору.

Аналіз твору з використанням знань, предметів теоретичного, диригентського, диригентсько-хорового циклу.

Тема 2

Підготовка практичної діяльності з хором

Закріплення практичних навичок володіння методикою розучування хорових творів.

Побудова плану репетиційної роботи, визначення шляхів подолання технічних труднощів в роботі над художніми творами хорової практики.

Удосконалення методів та прийомів роботи з хором.

Закріплення методів вивчення хорового твору: аналіз художнього змісту творів, характеристика рис хорової фактури, засобів виразності.

Використання власного диригентського досвіду для створення виконавської моделі хорового твору.

Музично-теоретичний аналіз творів з використанням диригентської та хорознавської літератури.

Змістовний модуль II (10 семестр)

Удосконалення комплексу знань для практичної роботи з хором.

Тема 3.

Твори програмного репертуару:

- з супроводом, а капела

Історично-стилістичний аналіз твору, художній зміст твору.

Визначення диригентсько-хорової лінії твору, засобів виразності.

Опанування нотного тексту, спів хорових партій, гра партитури, прогнозування хорового звучання.

Інтерпретація виконавської концепції художнього образу. Формування творчого підходу.

Удосконалення навичок практичної роботи з хором.

Тема 4.

Удосконалення навичок хорового диригування.

Формування творчих здібностей в навчально-виховному процесі.

Шляхи роботи над технічними труднощами творів хорової практики, творів програмного репертуару.

Опрацювання пісенного матеріалу шкільної практики.

Складання плану репетиційної роботи над вокально-хоровим твором.

Закріплення та удосконалення методів та прийомів розучування пісенного матеріалу.

Формування творчого підходу та особистої ініціативи студента.

Навчально-методична карта дисципліни «Хорове диригування» V курс
 Разом - 144 год., практичні - 56 год., самостійна робота – 88 год.

Модулі	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			
Назва модуля	Удосконалення техніки диригування, формування майбутнього фахівця				Удосконалення комплексу знань, умінь та навичок для практичної роботи з хором			
Кількість балів за практичне заняття	314				339			
Кількість балів за відвідування практ. занять	7		7		7		7	
Навчальний модуль	1.1(1)		1.1(2)		1.2(3)		1.2(4)	
Назва навчального модуля (практичні заняття)	Твори крупної форми, твори зі складними розмірами (кантати, меси, твори оперної сцени) Твори хорової практики (підготовка до практичної діяльності з хором)		Твори з несиметричними розмірами (7/8, 5/8) Музично-теоретичний аналіз: засоби музичної виразності, характер, драматургія твору, виконавська інтерпретація.		Художнє виконання поліфонічних хорових творів: 3 супроводом 2. а capella Удосконалення навичок практично роботи з хором, робота над репетиційним жестом		Вокально-хоровий аналіз програмних творів. Удосконалення диригентських методів та прийомів над технічними труднощами.	
	140		140		140		140	
Самостійна робота	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.
Види поточного контролю							ПМК (диригування, гра партитури, спів голосів, аналіз твору) (25 б.)	
Всього: 653 балів, коефіцієнт - 6, 53								

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота передбачає: вивчення фахової літератури з питань диригентської і хорознавської підготовки; ознайомлення з новими музичними творами; гру хорових партитур; спів голосів; самостійну роботу над репертуаром шкільної практики і практики роботи з хором; написання анотацій до хорових творів програмного репертуару.

№ зп	Тема	Зміст завдання	Години на виконання, передбачені ТП	Література	Форма контролю	Бали
1	Диригування складних розмірів (7/дольних, 11/дольних)	Вивчення диригентських схем складних розмірів, Підібрати приклади музичних творів зі складними розмірами	11	2.1, 2.2, 2.7, 2.8	Контроль під час індивідуальних занять	5
2	Самостійна робота студента по удосконаленню навичок виконання хорових партитур	Вивчення та виконання хорових партитур творів програмного репертуару	11	Хорові твори 2.13	Контроль під час індивідуальних занять	5
3	Удосконалення методів і прийомів репетиційної роботи на вок.-хор. твором	Складання плану репетиційної роботи у творах хор. практики	11	2.3, 2.14	Підготовка конспекту, контроль під час індивідуальних занять	5
4	Робота студента над репертуаром шкільної практики та практикуму роботи з хором	Вивчення та виконання шкільного пісенного репертуару. Показ хор. твору, диригування хор. партіями, складання плану репетиційної роботи	11	Репертуар шкільної практики 2.3, 2.10, 2.15 Твори хор. практики 2.3, 2.9, 2.10	Контроль під час індивідуальних занять та на заняттях хор. практики	5
5	Усний аналітичний розгляд муз.-хор. твору	Історико-біографічний, муз.-теоретичний та вок.-хор. аналіз	11	Хорові твори програмного репертуару	Контроль на заняттях з диригування	5

				2.13, 2.14		
6	Самостійна робота студента з хорознавською літературою	Організація та комплектація дитячого хорового колективу. Охорона дитячого голосу	11	Підручники з хорознавства	Підготовка конспекту, контроль під час індивідуальних занять	5
7	Визначення вок.- хорових труднощів та шляхів їх подолання	Складання плану роботи над вок.- хоровими труднощами у творах хорової практики	11	Хорові твори 2.3, 2.9, 2.10, 2.12	Підготовка конспекту, контроль під час індивідуальних занять	5
8	Самостійна підготовка студента до ПМК	Написання анотації до хорового твору програмного репертуару	11	2.12, 2.13, 2.14	Залік	5
Всього:			88			40

**Система поточного і підсумкового контролю знань.
Розрахунок рейтингових балів за видами поточного(модульного)
контролю.**

I семестр

№	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування практичних занять	0.5	28	14
2.	Робота на практичних заняттях	10	28	280
4.	Самостійна робота	5	4	20
Всього без підсумкового контролю		314		

II семестр

№	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування практичних занять	0.5	28	14
2.	Робота на практичних заняттях	10	28	280
3.	Модульний контроль(прослуховування)		1	25
4.	Самостійна робота	5	4	20
Всього без підсумкового контролю		339		

Разом: 653 б.

Коефіцієнт – 6, 53

Види оцінювання:

- усний контроль: прослуховування, співбесіда, залік.
- письмовий контроль: анотація.
- самоконтроль: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

I – II семестри

<u>Модулі</u> Змістовний модуль 1		Модульна контрольна робота	<u>Модулі</u> Змістовний модуль 2		Модульна контрольна робота	Кількість балів без урахування коефіцієнту	Коефіцієнт
<u>T 1</u> 157	<u>T 2</u> 157		<u>T 3</u> 157	<u>T 4</u> 157			
		—			25	653	6, 53

Разом з урахуванням коефіцієнта 780 балів.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу спеціаліста на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, контрольне прослуховування.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в форматі прослуховування.

Модульний контроль знань спеціалістів здійснюється після завершення навчального матеріалу модуля.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість Балів (макс-100)	Оцінки за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1-34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35-59	«незадовільно» (з можливостями повторного складання)	FX
60-68	«достатньо»	E
69-74	«задовільно»	D
75-81	«добре»	C
82-89	«дуже добре»	B
90-100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» наведено у таблиці нижче.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень спеціалістів з хорового диригування

Оцінка		Оцінка за шкалою ECTS
«відмінно»	Оцінка «А» («відмінно»). Яскрава професійна спрямованість на диригентсько - хорову діяльність. Вільне володіння диригентським апаратом (енергійність, гнучкість та чіткість афтактів та диригентської схеми, підготовленість і відповідність зняттю характеру образу, осмислений перерозподіл навантаження в руках, виразний та вольовий погляд, усвідомлене та артистичне виконання, яскраве та переконливе пластичне втілення емоційного смислу хорового образу). Високий рівень сформованості комунікації (вербально-мімічної) та управління виконавцями.	A

«добре»	<p>Оцінка «В» («дуже добре»). Хороший рівень професійної спрямованості на процес диригування, володіння диригентською технікою, зняття іноді не відповідають усім засобам музичної виразності, здатність досить мотивовано мімічно і пластично втілювати емоційний зміст музичного хорового твору. Демонстрація вольових якостей, активності і самостійності при виконанні хорового твору; наявність окремих лідерських якостей (волі, рішучості, цілеспрямованості). Досить високий рівень розвитку музичного слуху, музичного мислення, музичної пам'яті, музичної уяви та виконавських умінь (надійності, витривалості, артистизму).</p> <p>Оцінка «С» («добре»). Впевнене виконання незначною кількістю змістовних помилок. Середній рівень спрямованості на процес диригування; досить зрозумілі афтакти, зняття іноді не відповідають усім засобам музичної виразності; фрагментарно використовуються афтакти попередження та диференціація функцій руку. Середній рівень виконавської стабільності, самоконтролю та здатності до самовиховання.</p>	<p>В</p> <p>С</p>
«задовільно»	<p>Оцінка «D» («достатньо»). Виконання творів незначною кількістю технічних і змістовних помилок, що знижують рівень виконання до середнього. Достатній рівень спрямованості та мотивації до диригентсько-хорової діяльності. Нечіткий прийом передачі темпів та динаміки; слабкий рівень сформованості мімічних умінь та прийомів невербального спілкування концертмейстером. Задовільний рівень розвитку окремих компонентів музичної виразності та виконавських умінь.</p> <p>Оцінка «Е» («задовільно»). Початковий рівень сформованості мануальних умінь, значна кількість технічних помилок з основ постановки диригентського апарату (неточні афтакти, відсутність знятть, малюнки диригентської схеми не пов'язані з музичним текстом, наявність паралельних рухів), низький рівень сформованості умінь та прийомів невербального спілкування концертмейстером. Початковий рівень прояву</p>	<p>D</p> <p>E</p>

	виконавських умінь, самоконтролю та самоаналізу; недостатній рівень розвитку особистісних якостей майбутнього хормейстера.	
«незадовільно»	«незадовільно»(складається з двох рівнів складності), а саме: FX-« незадовільно з можливістю повторного складання»: виконання музичних творів зі значними художньо-технічними недоліками, що не задовольняє мінімальних вимог до необхідного рівня компетентності, які можна підвищити за умов самостійного стійного доопрацювання; F-« незадовільно з обов'язковим вивченням повторного курсу» ставиться у випадку неспроможності до виконання музичних творів диригування, демонстрації дуже низького рівня компетентності та потребує повторного вивчення дисципліни.	FX F

Контроль за знаннями і вміннями студентів

Контроль за знаннями і вміннями студентів здійснюється на протязі навчального року та складається з:

- *контролю на практичних заняттях - поточного модульного контролю* (відповідно до тем змістовних модулів);
- *підсумкового модульного контролю*, який проводиться у формі заліку.

Кредитно-модульна система враховує специфіку навчальної дисципліни «Хорове диригування», індивідуальна форма навчання якого передбачає навчальну індивідуальну програму для кожного студента та сприяє подальшому професійному й творчому розвитку студента і опанування ним необхідними знаннями, вміннями і навичками для подальшої практичної роботи.

Розподіл навчального часу за модулями спирається на зміст і структуру курсу «Хорове диригування» і охоплює всі аспекти роботи студента протягом навчального року. Перелік тем для опанування та орієнтовний розподіл часу має умовно приблизний характер і корелюється індивідуальними можливостями студента.

Співвідношення аудиторних годин та годин на самостійну роботу визначено навчальним планом підготовки спеціаліста.

Критерії якості виконання за загально визначеною системою А,В,С,Д,Е,ФХ,Ф мають узгоджуватись в межах європейської системи кредитів ECTS для визначення кінцевої оцінки.

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: пояснювально-ілюстративний (пояснення, показ, прослуховування).

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні.

3) За ступенем самостійності мислення: інструктивно-репродуктивні (аналіз хорової партитури), пошукові, проблемні (інтерпретація виконавської концепції художнього образу).

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів над музичною та методичною літературою, самостійна робота над програмним репертуаром, виконання індивідуальних творчих завдань, створення виконавської моделі, прогнозування хорового звучання.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: створення ситуацій зацікавленості, створення ситуації пізнавальної новизни.

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ музично-хорова література;
- ✓ навчальні посібники з диригування;
- ✓ методична література з питань управління хоровим колективом та методики хорового диригування;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ завдання для комплексного контролю знань студентів з навчальної дисципліни.

ІХ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Основна література:

1. Бібліотека хормейстера вип.2 / упор. Муравський П. - К.: Музична Україна, 1978.
2. Ведель А. Духовні твори / упор. Гобдич М. і Гусарчук Т. – К.: Бібліотека хору «Київ», 2007.
3. Воробкевич С. Хорові твори. - К.: Музична Україна, 1996.
4. Духовна музика українських композиторів 20-х років ХХ ст. / Антологія української духовної музики / упор. Юрченко М. – К. Український фонд духовної музики, Вид.-во ім. Олени Теліги, 2004.
5. Збірка пісень "Любимо землю свою" / упор. Красотіна Є., Рюміна К., Левіт Ю. - К.: Музична Україна, 1976.
6. Збірка пісень / упор. Копилова Т., - К.: Музична Україна, 1987.
7. Кушніренко А. Українські візерунки. Збірка обробок укр. нар. пісень для хору без супроводу. - К.: Музична Україна, 1988.
8. Курс чтения хорових партитур, част. I, II / сост. Полтавцев І., Светозаров М. - М.: Музыка, 1963, 1965.
9. Лисенко М. Вибрані хорові твори. - К. Державне видавництво муз. культури, 1962.
10. Леонтович М. Духовні твори / упор. Щербаков В. - К.: Музична Україна, 1993.
11. Леонтович М. Хорові твори / упор. Вериківський М. - К.: Державне видавництво образотворчого мистецтва і муз. літератури, 1980.
12. Майборода Г. Хорові твори. – К.: Музична Україна, 1970.
13. Свято хору / упор. Виноградова С. - К.: Музична Україна, 1990.
14. Співає хор "Щедрик" / упор. Сабліна І. - К.: Музична Україна, 1972.
15. Співає хор дитячої музичної школи / упор. Павловський Й. - К.: Музична Україна, 1981.
16. Стеценко К. Кантати і хори / упор. Юрченко М. - К.: Музична Україна, 2007.
17. Твори з репертуару хору українського радіо «В ефірі — пісня» / упор. Тараненко Ю. - К.: Мистецтво, 1968.
18. Хоровий клас / сост. Попон В., Халабузарь П. - М.: Советский композитор, 1988.
19. Хорові сцени з опер українських композиторів ХІХ – поч. ХХ ст. / упор. Шилов І. – К.: Музична Україна, 1991.
20. Хрестоматія по дирижуванню / сост. Баранов Б. - М.: Музыка, 1967.
21. Хрестоматія по дирижуванню хором. - Вып. 1,2,3,4 / сост. Красотіна Е., Рюміна К., Левіт Ю. - М.: Музыка, 1972, 1976, 1979, 1982.
22. Хрестоматія по чтению хоровых партитур / сост. Шелков Н. - Ленинград: Госуд. учебно-педагог. издательство, 1963.

23. Хрестоматія по дирижуванню. Вып. 1. Хоровые произведения. Зарубежная хоровая музыка XIX - XX веков для хора без сопровождения / сост. Птица К. и Куликов Б. - М.: Музыка, 1969.
24. Хрестоматія з хорового диригування / упор. Коломієць А. - К.: Музична Україна, 1971.
25. Фільц Б. Від зими до зими. - К.: Музична Україна, 1985.
26. Чесноков П. Хоровые произведения / сост. Лебедева Н. - М.: Музыка, 1985.

2.Додаткова література:

1. Андреева Л. Методика преподавания хорового дирижирования. - М.: Музыка. 1969.
2. Асафьев Б. О хоровом искусстве. – М.,1980.
3. Безбородова Л. Дирижирование. – М.: Музыка, 1985.
4. Болгарський А. Хоровий клас і практика роботи з хором. – К.: Музична Україна , 1987.
5. Горбенко С. Дитяче хорове виховання в Україні. – К.: Інститут змісту і методів навчання, 1999.
6. Дебелая Ж. Формирование самостоятельности студента в процессе обучения дирижированию. - М.: Музыка, 1977.
7. Дмитревский Г, Хороведение и управление хором. – СПб.: Изд. Планета музыки, 2007.
8. Єгоров Д. Теорія і практика роботи з хором. – К., 1961.
9. Іванов-Радкевич О. О воспитании дирижёра. - М.: Музыка, 1973.
- 10.Козачков С. Дирижёрский аппарат и его постановка. - М.: Музыка, 1973.
- 11.Колеса М. Основи техніки диригування. - К.: Музична Україна, 1973.
- 12.Максимов С. Хоровое пение в школе. - Л.: Государственное учебно-педагогическое издательство, 1961.
13. Николаенко П. Педагогические условия совершенствования вокально-хоровой підготовки учителя музыки. - М.: 1981.
14. Ольхов К. Теоретические основы техники дирижирования. - М.: Музыка, 1974.
15. Пирогов К. Руководство хором. - М.: Музыка, 1964.
16. Птица К. Работа дирижёра над хоровой партитурой. - М.: Музыка, 1984.
17. Соколов В. Работа с хором. - М.: Музыка, 1983.
18. Соколова О. Двухголосное пение в младшем хоре. - М.: Музыка, 1987.

Хорове диригування. Програма навчальної дисципліни для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст», - К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 20 с.